

„MOJA OJCZYZNA W BAŚNI I LEGENDZIE” KONKURS CZYTELNICZY DLA UCZNIÓW KLAS IV – VI

REGULAMIN

1. Udział w konkursie jest dobrowolny.
2. Konkurs przeznaczony jest dla uczniów klas IV – VI.
3. Uczniowie otrzymują wykaz legend i baśni, z którymi muszą się zapoznać.
4. Tematyka obejmuje tylko podane utwory.
5. Zmagania konkursowe ocenia jury, w skład którego wchodzi nauczyciele szkoły.
6. Konkurs odbywa się w dwóch etapach: klasowym i międzyklasowym.
7. W pierwszym etapie wszyscy uczniowie wypełniają taki sam test, w drugim etapie ustnie odpowiadają na zadane pytania.
8. Do drugiego etapu przechodzą osoby, które otrzymały największą liczbę punktów w danej klasie.
9. W etapie drugim uczeń wybiera numer pytania – od 1 do 55. Nauczyciel czyta pytanie na głos. W razie wątpliwości może podać tytuł utworu, do którego odnosi się pytanie. Uczeń musi udzielić odpowiedzi w określonym czasie. Za każdą odpowiedź można uzyskać jeden punkt.
10. Każdy uczestnik drugiego etapu odpowiada na pięć pytań.
11. Zwycięzców wyłania się po zsumowaniu punktacji z obu etapów.
12. Każdy etap trwa 60 minut.
13. Jeżeli po zsumowaniu punktów po drugim etapie uczniowie będą mieli taką samą liczbę punktów przeprowadza się dogrywkę.
14. W dogrywce uczniowie korzystają z pozostałych z drugiego etapu pytań. Uczeń, który poda błędną odpowiedź, odpada z dogrywki. Zwycięzcą zostaje ta osoba, która pozostanie na placu boju.

Cele konkursu:

- Poznanie baśni i legend związanych z różnymi regionami Polski.
- Propagowanie baśni jako utworu o treści moralizującej.
- Zachęcenie uczniów do czytania wartościowej literatury.
- Rozwijanie wrażliwości estetycznej.
- Uczenie odróżniania dobra od zła.
- Zachęcanie do refleksji nad konsekwencjami własnych czynów i słów.
- Kształcenie umiejętności szybkiego kojarzenia i sprawnego udzielania odpowiedzi.
- Uczenie zdrowej rywalizacji.

LITERATURA

„Buskie legendy” F. Rusak

1. „Legenda o Leszku Czarnym”

„Klechdy domowe. Podania i legendy polskie” H. Kostyrko

1. „Zatopiona wioska” Cz. Kędzierski
2. „Studnia trzech braci” K. Zalejski
3. „Skarby w Tęczynie” M. Kruger
4. „Podanie o Wiśle” J. Chrzęszczewska, J. Warnkówna

„Skarbnica baśni polskich”

1. „Liczyrzepa” M. Orłóń
2. „Warszawa, stolica Polski” E. Szelburg – Zarembina
3. „Korale czarownicy” M. Leszczyński
4. „Żywa woda” M. Orłóń
5. „Zemsta Skarbnika” B. Kusztelski
6. „O złej księżniczce Kunegundzie” A. Sójka

ETAP PIERWSZY -PISEMNY - KLASOWY – TEST

Zad. 1

Znajdź błąd w tytule. Skreśl go. Obok zapisz właściwy wyraz.

1. „Zemsta Karlika” -
2. „Skarb w Tęczynie” -
3. „O dobrej księżniczce Kunegundzie” -
4. „Zakupiona wioska” -
5. „Życiodajna woda” -
6. „Polanie o Wiśle” -
7. „Legenda o Lechu Czarnym” -

Zad. 2

Napisz tytuł utworu, z którego pochodzi dany cytat.

1. „Nieszczęście spadło na dom biednej wdowy, w którym mieszkała z najmłodszym synem. Oto nagle choroba zwała ją z nóg i ustąpić nie chciała. Nie pomagały zioła, zamawianie i okadzanie. Gasło powoli wdowie życie, rósł smutek siedzącego przy jej łożu syna.”
.....

2. „I tak się szukali aż do rana. A wokół nich puszcza ryczała, kwiczała, kumkała i piszczała głosami wszystkich dzikich zwierząt, jakie w niej mieszkały. I wydaje mi się, że trzem braciom wcale nie było przyjemnie.”
.....

3. „Gdy stanął przy wejściu do ruin, zdumiał się ogromnie. Wejście było przystrojone, jakby na jego przybycie, schody wiodące do piwnic wyłożone pięknym czerwonym suknem, zatknięte w ścianach łuczywa oświeślały mu drogę. Zszedł więc szybko w dół i znalazł się w pierwszej piwnicy.”
.....

4. „Coście sami pracą swych dzielnych rąk na dzikiej ziemi zdobyli i znacznie, znacznie więcej jeszcze, po wieczne czasy daruję wam i waszemu potomstwu. Waszą będzie ta ziemia.”
.....

5. „Gdy Borana uczuła się bliską śmierci, zaleciła córkom rozprowadzić wody po świecie, a synowi – pozakładać łąki i pola uprawne.”
.....

6. „Mylił się albo z przejęcia, albo ze zbyt małej w liczeniu biegłości. Wreszcie gdy wynik liczenia zgodził się trzykrotnie, popędził uradowany do pałacu.”
.....

Zad.3

Połącz postać z miejscem.

syn wdowy
Kunegunda
staruszek – pielgrzym
czarownica
Borana
Rus

miasto Cieszyn
wieś Chwalim
Góra Barania
zamek Chojnik
jezioro Beldan
Sobotnia Góra

Zad.4**Odpowiedz na pytania.**

1. Co przyniósł sokół chłopcu szukającemu żywej wody?

.....

2. Co zrobiła Kunegunda, kiedy rycerz nie chciał jej za żonę?

.....
.....
.....

3. Czego zląkł się dzielny chłopiec w tęczynskich podziemiach?

.....

4. Jak Skarbnik ukarał nieposłusznego chłopca?

.....
.....
.....

5. Kto wskazał księciu drogę do chaty Warsza?

.....
.....

6. Dlaczego Jędza rozzłościła się na ojca Anny?

.....
.....
.....

7. Co się przyśniło Leszkowi Czarnemu?

.....
.....
.....
.....

Zad.5**Podane niżej wyrazy wpisz pod tytułem utworu, z którym się wiążą.**

„Zatopiona wioska”

.....

„Studnia trzech braci”

.....

„Korale czarownicy”

.....

„Skarby w Tęczynie”

.....

„Liczyrzepa”

„Podanie o Wiśle”

Zad.6

1. „Nie lękaj się! Wszak idziesz przywrócić życie matce, własnego więc stracić nie możesz.”

2. „Nie będzie moją żoną kobieta, której kaprys stał się przyczyną śmierci tak wielu dzielnych rycerzy, choćby nie wiem jak była piękna.”

3. „Ale jeśli twoja chęć ugoszczenia biednego jest szczerą i w sercu twoim nie kryje się zazdrość i chciwość, natenczas niech ciebie Bóg nagrodzi tak, jak na to zasłużyłeś.”

4. „Z początku zdziwił się wielmożny książę. Potem – zrozumiał. Zrozumiał, że potęgą na świecie nie jest bogactwo ani władza – że potęgą jest praca. Zrozumiał – docenił i uszanował.”

5. „Nie wierz, dziewczę, swej urodzie,
bo przepadnie w ciemnej wodzie.
Nie wierz czarom, zamawianiom,
nie zostaniesz wielką panią.
I o perłach, dziewczę, nie marz,
bo w tych perłach szczęścia nie masz.”

Zad.7

Rozwiąż krzyżówkę.

1			X		
2			X		
			X3		
4			X		
5			X		
	6		X		
		7	X		
8			X		
	9		X		

10				X				
			11	X				
			12	X				
13				X				
	14			X				

HASŁO:

1. Imię chłopca z utworu „Korale czarownicy”.
2. Zakochał się w niej Liczyrzepa.
3. Nazwa jeziora powstałego w miejscu zatopionej wioski.
4. Pilnuje skarbów w kopalni.
5. Dostał złoty węgiel.
6. Zawitał do chaty Warsza.
7. Siostra Czarnochy.
8. Nazwa wsi powstałej w miejscu, gdzie stała chata wdowy, która ugościła biednego wędrowca.
9. Nazwa grodu założonego przez braci.
10. Kazała rycerzom objeżdżać zamkowe mury.
11. Książę, który pokonał Jaćwingów.
12. Dostała korale od czarownicy.
13. Imię ojca Czarnochy.
14. W ruinach tego zamku ukryte są skarby.

ODPOWIEDZI DO TESTU

Zad.1

Karlika – Skarbnika
 skarb – skarby
 dobrej – złej
 zakupiona – zatopiona
 życiodajna – żywa
 Polanie – podanie
 Lechu – Leszku

Zad.2

1. „Żywa woda”
2. „Studnia trzech braci”
3. „Skarby w Tęczynie”
4. „Warszawa, stolica Polski”
5. „Podanie o Wiśle”
6. „Liczyrzepa”

Zad.3

syn wdowy – Sobotnia Góra
 Kunegunda – zamek Chojnik
 staruszek – pielgrzym – wieś Chwalim
 czarownica – jezioro Beldan
 Borana – Góra Barania
 Rus – miasto Cieszyn

Zad.4

1. złocisty dzban
2. „Długo potem błakała się księżniczka po komnatach. Płakała ze wstydu i żalu. W końcu, nie mogąc stłumić w sobie tęsknoty, weszła na wysoką wieżę zamczyska i rzuciła się w przepaść.”
3. pełzającego węża
4. „Ale Karlik zapragnął być bardzo bogaty. Po pewnym czasie raz jeszcze udał się cichaczem do starej kopalni. Gdy jednak znalazł się już na samym dole, bryłka węgla spadła nagle do głębokiego szybu i uderzyła go w głowę, pozbawiając życia.”
5. Panna Wodna, pół rybiej, pół ludzkiej postaci
6. „Traf chciał, że tuż za wsią natknął się na czarownicę(...) Ominął ją z daleka i nawet do głowy mu nie przyszło, żeby do jędry zagadać. Rozzłościło to bardzo staruchę. - Przygotowałam podarunek dla twojej córki (...) ale żeś mnie na chrzestną nie poprosił, więc nic nie dostanie! Nieszczęśliwa będzie i tyle...”
7. „Ujrzał świetlistą postać Michała Archanioła, który z płomiennym mieczem w jednej ręce, a z tarczą w drugiej, spłynął na ziemię na czele niebieskiego hufca aniołów. Przystanął obok Leszka i poradził mu, aby nie gonił rozproszonych Jaćwingów, lecz żeby zastąpił im drogę, gdy będą wracali do domów. Dał też mu świetlistą tarczę, która mu pomoże odnieść zwycięstwo. Po chwili oddalił się z szumem a wraz z nim odleciało niebieskie wojsko.”

Zad.5

1. garnuszek z pieniędzmi, pierwsza gwiazda, płótno
2. dzik, jelen, puszcza
3. muszla, jarzębina, trzynasta córka
4. trzy psy, piwnice, czerwone sukno
5. dworki, gnom, rzepa
6. Lan, wianki, Czantor

Zad.6

1. „Żywa woda”
2. „O złej księżniczce Kunegundzie”
3. „Zatopiona wioska”
4. „Warszawa, stolica Polski”
5. „Korale czarownicy”

Zad.7

Sambor
Ofka
Święte
Skarbnik
Karlik
Ziemowit

Białka

HASŁO: baśnie i legendy

Chwalim
Cieszyn
Kunegunda
Leszek
Anna
Beskid
Tęczyn

ETAP DRUGI – USTNY - MIĘDZYKLASOWY

Uczeń wybiera numer pytania – od 1 do 55. Nauczyciel czyta pytanie na głos. W razie wątpliwości może podać tytuł utworu, do którego odnosi się pytanie. Uczeń musi udzielić odpowiedzi w określonym czasie. Za każdą odpowiedź można uzyskać jeden punkt.

Pytania:

„Korale czarownicy”

1. Dlaczego czarownica zezłościła się na rybaka?
- Nie wziął jej za chrzestną, chociaż przygotowała podarunek dla córki.
2. Jak przezywano 13-stą córkę rybaka?
- Córka czarownicy.
3. Jak tłumaczyła zmianę swej urody Anna?
- W wodzie z jeziora umyłam twarz, jezioro swej urody mi użyczyło. Jarzębina ustroiła mnie swoimi owocami.
4. Czego zabroniła Annie czarownica?
- Nie wolno się jej zakochać, bo siebie i ukochanego zgubi.
5. Co się stało z Samborem?
- Wszedł do jeziora szukać najpiękniejszej muszli dla Anny i zniknął, utopił się, nikt go już nie widział więcej.
6. Jaki warunek postawił Annie król Bełdan?
- Wróć młodzieńcy, jeśli zostanie żoną króla Bełdana.
7. Co się stało z Anną?
- Weszła do jeziora po swoje korale, zniknęła pod wodą, już nie wróciła. Czasem w trzcinach słychać cichy, żalospny szloch.

„Żywa woda”

8. Kto i jaką radę dał synowi chorej wdowy?
- Sprowadzona z leśnego pustkowia znachorka kazała zdobyć żywą wodę.
9. Co się stało z innymi ludźmi idącymi po żywą wodę?
- Zamienili się w kamienie.
10. Co zastał chłopiec na szczycie Sobotniej Góry?
- Źródło żywej wody, mówiące drzewo i zaczarowanego sokoła, co na drzewie siedział i niezliczone kamienie.
11. Jakie pokusy wabiły chłopca na Sobotniej Górze?
- Pokusy – głosy tajemne chciały zwieść z drogi, oferując krótszą drogę, bezpieczną ścieżkę, wspólną wędrówkę.
12. Jakie strachy chciały chłopca zniechęcić na Sobotniej Górze?
- Strachy – ujadanie wilcze za sobą słyssał, śmiech szatański nad uchem, las płomieni przed nim wybuchł i ognistą ścianą drogę przeciął, smok wielogłowy paszczę przed nim otworzył.
13. Kogo i jak odczarował chłopiec na Sobotniej Górze?
- Przy każdym kamieniu przystawał, żywą wodą go skrapiał, a kamień zamieniał się w człowieka. Byli to zaklęci nieszczęśnicy idący po wodę.

„Zemsta Skarbnika”

14. Jaka była przyczyna śmierci ojca Karlika?
- Zawałiła się nagle węglowa ściana w kopalni. Mówiono, że natknął się na Skarbnika.
15. Dlaczego Karlik poszedł do starej opuszczonej kopalni?
- W domu była straszna bieda. Szukał Skarbnika i jego skarbów.
16. Jaki warunek postawił Karlikowi Skarbnik?
- Nigdy nie ważyć się wrócić do kopalni.
17. Dlaczego Karlik nie dotrzymał danego słowa?
- Zapragnął być bardzo bogaty.
18. Jak ukarał Skarbnik Karlika?
- Gdy był na samym dole kopalni, bryłka węgla spadła nagle do głębokiego szybu i uderzyła go w głowę,

pozbawiając życia.

„O złej księżniczce Kunegundzie”

19. Co lubiła Kunegunda?

- Przyglądała się bitwom, potyczkom wojów, karaniu skazańców, dla których nigdy nie prosiła o litość, oglądała krwawe łowy, dawała służbie bolesne kuksańce.

20. Jaki warunek postawiła Kunegunda starającym się o jej rękę?

- Ten tylko będzie jej mężem, kto w pełnej zbroi objedzie zamkowe mury.

21. Dlaczego Kunegunda chciała zmienić swój warunek?

- Zakochała się w pięknym młodzieńcu. Strach ją ogarnął, że i on zginie.

22. Dlaczego młodzieniec pogardził ręką Kunegundy?

- Nie chce kobiety, której kaprys stał się przyczyną śmierci tak wielu dzielnych rycerzy.

23. Co zrobiła zrozpaczona Kunegunda?

- Długo błąkała się po komnatach, płakała ze wstydu i żalu, weszła na wysoką wieżę zamczyska i rzuciła się w przepaść.

24. Co można zobaczyć i usłyszeć dziś w nocy na zamku Chojnik?

- W wietrzne, chłodne noce można usłyszeć jęki pięknej Kunegundy i zobaczyć jej cień wędrujący po resztkach murów.

„Zatopiona wioska”

25. Ilu gospodarzy żyło w zamożnej wiosce?

- Sześciu.

26. Kto przyjął ubogiego wędrowca?

- Uboga wdowa mieszkająca za wsią w lichej chatce.

27. Jak odpłacił się ubogiej wdowie za gościnę wędrowiec?

- Jaką robotę dziś rozpocznie, szczęśliwie i z korzyścią będzie się wiodła do wieczora. Wzięła płótno, by sporządzić koszulinę dla swego dziecka. Płótno rozmnożyło się, stała się bogata.

28. Dlaczego bogaczka myślała pieniądze?

- Chciała, żeby jej się rozmnożyły czyste i świeące.

29. Jak długo lała się woda z garnka bogaczki?

- Całą noc – od pierwszej gwiazdy do wschodu słońca.

„Studnia trzech braci”

30. Co lubili robić trzej bracia?

- Łowy w puszczy.

31. Jakie zwierzęta ujrzeli trzej bracia?

- Lech – wspaniałego jelenia, Czech – wielkiego dzika, Rus – olbrzymiego, brunatnego niedźwiedzia.

32. Jak długo szukali się trzej bracia?

- Całą noc, aż do rana.

33. Co założyli trzej bracia na miejscu spotkania i jak to nazwali?

- Gród – Cieszyn.

„Skarby w Tęczynie”

34. Co broniło wejścia do zamku w Tęczynie?

- Trzy duże czarne psy, przed każdą piwnicą większe.

35. Ile piwnic było w podziemiach w zamku w Tęczynie?

- Cztery

36. Czego przestraszył się chłopiec w podziemiach zamku w Tęczynie?

- Pełzającego przy jego nogach węża.

37. Co się stało, kiedy chłopiec, szukający skarbu w zamku w Tęczynie, krzyknął?

- Kiedy chłopiec krzyknął, zgasły wszystkie klejnoty, wokół zrobiło się ciemno i strasznie, nie było już jasnego światła ani drogi wysłanej czerwonym suknem.

„Warszawa, stolica Polski”

38. Kto odwiedził Warsza?

- Mazowiecki książę Ziemowit, który zabłądził na łowach w puszczy.

39. Dlaczego książę Ziemowit był sam?

- Za turem goniąc zgubił łowców towarzyszy nieostrożnie i drogi do nich powrotnej o dziwo odnaleźć nie mógł.

40. Kto wskazał księciu drogę do chaty Warsza?

- Z wiślanej łachy wynurzyła się Panna Wodna pół rybiej, pół ludzkiej postaci.

41. Co darował książę Warszawowi?

- Coście sami pracą swych dzielnych rąk na dzikiej ziemi zdobyli i znacznie, znacznie więcej jeszcze, po wsze czasy daruję wam i waszemu potomstwu. Waszą będzie ta ziemia.

„Podanie o Wiśle”

42. Ile dzieci miała Borana, jak miały na imię?

- Troje: dwie śliczne córki, Czarnochę i Białkę, opiekunki wód, i syna Lana, który miał na łąkami i polami panować.

43. Co kazała zrobić Borana dzieciom po swej śmierci?

- Zaleciła córkom rozprowadzić wody po świecie, a synowi – pozakładać łąki i pola uprawne.

44. Kto kazał wypuścić wody z doliny?

- Matka – ziemia kazała rozstąpić się górą i wypuścić wody.

45. Jak nazywała się pierwsza fala wysłana przez siostry?

- Wyszła, czyli Wisła.

„Liczyrzepa”

46. Gdzie gnom spotkał Ofkę?

- W lesie, kiedy była na wycieczce z dwórkami.

47. Co zrobił gnom, żeby omamić Ofkę?

- Przybrał postać urodziwego rycerza i podstępnie zwabił Ofkę do wyczarowanego pałacu.

48. Kogo kochała Ofka?

- Mieszka z Raciborza.

49. Jakie było pierwsze życzenie Ofki?

- Sprowadź mi moje dwórki, czuję się bez nich samotna. Gnom zerwał z pobliskiego pola 12 rzepek, dał Ofce czarodziejską różdżkę, za dotknięciem której zamieniła rzepek w dwórki.

50. Co się stało, kiedy Ofka wróciła do ojca?

- Odbyło się wesele Ofki z Mieszką, uczestniczyły w nim oba dwory i prawdziwe dwórki.

51. Co zrobiła Ofka, że udało jej się uciec od gнома?

- Korzystając z nieobecności gнома, który na jej rozkaz liczył rzepek na polu, wyczarowała Ofka z ukrytej rzepek rączego rumaka i pocwałowała na nim do ojcowskiego pałacu.

„Legenda o Leszku Czarnym”

52. Co zostawił Leszkowi Czarnemu pod dębem Michał Archanioł?

- Opartą o pień dębu błyszczącą tarczę.

53. Jaką radę dał Leszkowi Czarnemu Michał Archanioł?

- Nie goń rozproszonych Jaćwingów, lecz zastąp im drogę, gdy będą wracali do domów.

54. Komu oddał świetlistą tarczę Leszek Czarny?

- Najdzielniejszemu rycerzowi z rodu podbuskich Janinów.

55. Dlaczego Jaćwingowie atakowali Polskę?

- Małe, skłócone ze sobą księstwa, stanowiły łatwy kąsek dla zaborczych sąsiadów. Ich łupem padał wszelki dobytek ludzki a także sami mieszkańcy zamieniani w niewolników.

